

קללה נמרצת. רב אחא בר יעקב אמר, והוא קללני קללה "נמרצת" (נוטריקון טו) גואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא (ז). (שבת ק"ה א', ילקוט ש"ב רמז ק"ע)

איש יהודי... בן שמעי, איש יהודי, וכי משבט יהודה היה, ומה ראה לתלות ביהודה, א"ר לוי כשמרד אבשלום על דוד ויצא דוד בורח מלפניו, שנאמר (ש"ב טו, יד) ויאמר דוד אל העם קומו ונכרחה, קדמו שמעי והיה אומר דברים של צרה והיה מרגמו באבנים וכו' כשנהרג אבשלום בא שמעי והיה מבקש ממנו מחילה וכו' אמר לו אבישי התחת (כך) [זאת] לא יקמת שמעי וגו' (שם יט, כב), ויאמר דוד מה לי ולכם בני צרויה [כך] תהיו לי היום לשטן היום יומת איש בישראל (שם פסוק כג) וכו' אמר דוד ברוח הקודש, איש אחד יעמוד ממנו ועתיד הקב"ה לעשות תשועה גדולה על ידו ובזכותו, ונקרא איש יהודי, אמר הקב"ה לדוד, אתה הצלת לשמעי שלא ימות בשביל שיוולד הצדיק, על שבטך אני כותבו, שנאמר אנש יהודי וגו', עליו נאמר (משלי י, ז) זכר צדיק לברכה, זה מרדכי, ושם רשעים ירקב, זה המן.

10

א"ר שמאל... בר נחמן א"ר יונתן מפני מה זכו מרדכי ואסתר ליעשות גם זה על ידם מפני אשתו של שמעי אם אביהם שהצילה שני צדיקים מן ההריגה ואילו הן אחימעץ ויונתן בשעה שרדפו עבדי אבשלום אחריהם רצו והכניסו לביתו של שמעי מה עשתה מן הנהגה הנכונה אותם בתוך הבאר ופירעה את עצמה וישבה על פי הבאר כדי שתציל את שני הצדיקים שני צדיקים חבייין בתוך הבאר וישבה כוונתה שיהא מפורעת חזרו לאחוריהם אמרו אפשר שני צדיקים חבייין בתוך הבאר וישבה כוונתה שיהא מפורעת עליה מנא לך דהכי כתיב (שמואל ב י"ז) ותקח האשה ותפרוש את המסך על פי הבאר ותשטח על יריהרופית מהו ותשטח עליו הרופות שחרפה וניוולה את עצמה כדי שתציל את שני הצדיקים מן המיתה אמר לה הקב"ה הואיל וביתך את עצמך על שני הצדיקים הללו אני אוציא ממך שני צדיקים שיעמדו בפרצתיהן של ישראל ובשבילן (ז) אני מציר את ישראל מן ההריגה

א"ר שמאל... בר נחמן א"ר יונתן מפני מה זכו מרדכי ואסתר ליעשות גם זה על ידם מפני אשתו של שמעי אם אביהם שהצילה שני צדיקים מן ההריגה ואילו הן אחימעץ ויונתן בשעה שרדפו עבדי אבשלום אחריהם רצו והכניסו לביתו של שמעי מה עשתה מן הנהגה הנכונה אותם בתוך הבאר ופירעה את עצמה וישבה על פי הבאר כדי שתציל את שני הצדיקים שני צדיקים חבייין בתוך הבאר וישבה כוונתה שיהא מפורעת חזרו לאחוריהם אמרו אפשר שני צדיקים חבייין בתוך הבאר וישבה כוונתה שיהא מפורעת עליה מנא לך דהכי כתיב (שמואל ב י"ז) ותקח האשה ותפרוש את המסך על פי הבאר ותשטח על יריהרופית מהו ותשטח עליו הרופות שחרפה וניוולה את עצמה כדי שתציל את שני הצדיקים מן המיתה אמר לה הקב"ה הואיל וביתך את עצמך על שני הצדיקים הללו אני אוציא ממך שני צדיקים שיעמדו בפרצתיהן של ישראל ובשבילן (ז) אני מציר את ישראל מן ההריגה

לא קטלה חד לשמע דאתיליד מינה מרדכי דמקמי ביה המן ומה שילם לי ימני לא קטלה שאל לאנג דאתיליד מינה המן דמצעד לישראל

מ"א

שוב שאלו מאי דכתיב (ט"ז יט) והנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף. אמר ר' יונתן מה רייחם אומרים בו בכבל אמר לו כך אנו אומרים כיון ששמעי בא אצל דוד אמר לו מה אחיו של יוסף נמלו אורה רעה והוא נמלו טובה כך אני גמלהך רעה ואף אתה נמול עלי טובה כיוסף שגמל עם אחיו טובה נמלו אותו רעה. א"ל רבי יונתן ופה אתם אומרים אלא שמעי רבד סופלא מהו אימר הנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף. (אמר לו) כל ישראל נקראו על שם יוסף כמו שנאמר (עמוס ב') אולי והני ה' שארית יוסף. ואמר שמעי לדוד כל ישראל נמלו אורה רעה ואני יותר מכולם וכל ישראל יושבים ומקוים מה אהה עושה אם את מקבל אותי כל ישראל באין ומשלימין עמך. הוי הנה באתי היום ראשון. כיון שראה דוד ההחיל לומר מוזמר לדוד ה' מה רבו צרי.

מ"ב

וזכר שמלכד הפחיתות הזח הנה עוד עשה לו עלבון אחר גדול, והוא שירד לקראתו הירדן להכריחו שימחול לו על מה שקללו, וכמו שאמר לו שם (שם י"ט כ"א) והנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף, ר"ל שאם לא ימחול לו יעשה שלא ישובו ישראל אליו וכמו שפירשתי שם, וא"כ מפתח דבריו על צד ההכרח כפי צורך השעה נשבע לו בה' אם ימתהו בחרב, ובוזה התנצל דוד משלמה בנו למה לא הענישו על קללתו ואמר שהיה זה מפאת ההכרח. והיה תכלית הספור הזה לא להוליד ממנו שלמה יהרוג עתה את שמעי על אותה קללה שקללו, כי אם ליעצו ולהזהירו שלא יבטח בו ולא יתחבר אליו, ובמה שאמר והנה עמך וגומר, ואמר והוא ירד לקראתי וגומר. רמז לו שני דברים, האחד שלא ילך עמו ולא יהיה בחברתו, והשני שלא יתן לו רשות להלוך מזן אל זן, כי עם היותו עתה עמו באהבה רבה הנה בעת הצורך ירע וירשיע עמו מאד, וכמו שאמר על כיוצא בזה בספר תהלים (תהלים ק"א ז') לא ישב בקרב ביתי עושה רמיה דובר שקרים לא יכון לנגד עיני:

מ"ג

ולתבין בזה אען ואומר, הנה אמרו רז"ל (ב"ר ב ה) מלכות יון אמרה לישראל כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, ופירוש הדברים לא נודע, והנראה בזה, על פי מה שאמרו רז"ל (יל"ש ח"ב ק"ז) (כשכפרו ישראל במלכות בית דוד היה כעין כפירה באלקות) כמו שדרשו (ה"ב י טו) איש לאהליך ישראל איש לאלקיך וכו', ובמהרה בימינו בזאת תהיה גאולתם (הושע ג ה) ובקשו את י"י אלקיהם ואת דוד מלכם, והטעם איך יש שייכות למלכות בית דוד דייקא זה הכבוד וגדולה, כי דוד הוא סוד רגל רביעי מלכותא קדישא היינו שהוא מרכבה למלכות שמים (*). ובוזה תבין מה שאמרו רז"ל מטילא הכפירה במלכות בית דוד יחשב לכפירה בעוזה אלא למלכי בית דוד, וכו', והודאה במלכות בית דוד הוה הודאה במלכות שמים (*).

(* הג"ה) ובוזה תבין מה שדוד לא רצה למחול לשמעני (מ"א ב ה) וצוה עליו את שלמה להרגו, ולמה לא מחל לו, ואי אפשר לומר מטעם מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דהרי כל הימים שהיה בבריחה לא היה נקרא מלך, כמו שאמרו רז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"א) שהיה מתכפר כהדיות בקרבן, עיין פרשת דרכים (ד"רש י מו). אבל הוא מטעם אשר שמעי כפר לגמרי במלכות בית דוד, דהנה כל ישראל על כל פנים המליכו את אבשלום שהוא זרעו של דוד, אבל שמעי אמר (ש"ב טו ז) השיב י"י עליך את כל דמי בית שאול אשר מלכת תחתיו, הנה כפר במלכות בית דוד שהוא מרכבה למלכות שמים, והכפירה במלכות בית דוד היא כפירה וכו' ולא היה בידו למחול.

מ"ד

מ"ה